

[Finansministeren.]

en ret betydelig stigning i statens udgifter gennem hele perioden — omend stignings-takten er aftagende.

At der vil komme en sådan stigning, selv om der ikke bliver vedtaget nye love eller truffet andre beslutninger, som vil medføre nye udgifter, er i og for sig ikke overraskende, når man tager i betragtning, at udviklingen i de nærmeste år i helt overvejende grad vil være præget af de beslutninger, folketinget allerede har taget i de foregående år, af retningslinjer og målsætninger, som er fastlagt, eller andre dispositioner, som er truffet med bindende virkning.

Jeg skal belyse dette væsentlige problem ved en gennemgang af de udgiftsposter på statsbudgettet, som ligger fast eller som i hvert fald først kan reduceres i løbet af en årrække.

Den største udgiftsgruppe, som vi ikke har nogen mulighed for at påvirke uden lovændring, er de såkaldte lovbundne tilskud. De vigtigste af disse er folkepension og invalidepension, sygehustilskud og tilskud til folkeskolerne og andre kommunale og private skoler, tilskud til folkekirken og folkebibliotekerne, til ungdommens uddannelsesfond, til arbejdsløshedskasser og sygekasser samt vejrefusionerne og huslejetilskuddene. Hertil kommer imidlertid en lang række andre større og mindre lovbundne tilskud, som er nærmere specificeret i det omtalte tabelbilag. Jeg har under denne gruppe tillige medtaget pensionsudgifterne til de tidligere statsansatte tjenestemænd. På finansloven for i år andrager alene disse tilskud i alt meget tæt ved halvdelen af statens samlede drifts- og anlægsudgifter. De foretagne skøn for de næste 3 år viser endvidere, at denne del af statens udgifter vil stige med i alt ca. 15 pct. for hele 3 års perioden. Stigningstakten er størst i de første år, men dog 3½ pct. fra 1968-69 til 1969-70, og jeg understreger på ny, at der ikke i disse tal er medregnet stigning som følge af pris- og lønudviklingen.

Den næste udgiftsgruppe, jeg vil nævne, er mindre ensartet i sin sammensætning og derfor ikke så let overskuelig, men den er praktisk taget lige så vanskelig at øve indflydelse på på kortere sigt. Idet jeg henviser

til tabelbilaget, skal jeg give enkelte eksempler på, hvad det drejer sig om.

Hvad angår en række ikke-lovbundne tilskudsordninger, er det sådan, at det bestemmes udefra, hvor meget staten skal betale, selv om automatikken måske er knap så fast som ved de lovbundne tilskud. Det drejer sig især om tilskud efter faste regler til en række kommunale eller private institutioner, hvor et ministerium skal tage stilling til, om de pågældende opfylder lovens krav; i nogle tilfælde skal ministeriet tillige forhåndsgodkende et budget. Er denne godkendelse givet, er staten imidlertid bundet.

Denne slags tilskud ydes til en række børneforsorgsinstitutioner, de teknologiske institutter, Hedeselskabet, landbrugets konsulenter, Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse o. s. v. Den samlede sum af disse tilskud, der også viser en tendens til at vokse stærkt, er i 1966-67 700 mill. kr., og den anslåede årlige vækstrate frem til 1969-70 er 7 pct.

Der er i denne gruppe endvidere bidragene til en række internationale organisationer — FN, NATO, OECD, FAO, UNESCO og talrige andre — der efterhånden har fået et betydeligt omfang, i alt 70 mill. kr., og som vokser år for år, uden at vi kan øve indflydelse derpå.

For det tredje skal jeg i samme gruppe nævne en række tilskud, som ikke er lovbestemte, men som optræder på finansloven år efter år, når de først én gang er kommet med. Hovedparten af disse tilskud er forholdsvist små, til gengæld er der mange af dem, hvad enhver kan overbevise sig om ved at slå op i finansloven, hvor de alle er specificerede. Sammenlagt andrager de 480 mill. kr. Hovedposten er de store tilskud til landbruget.

Til forskel fra de øvrige nævnte tilskudsposter viser disse tilskud ikke nævneværdig stigning, netop fordi det i de fleste tilfælde drejer sig om faste beløb. Erfaringerne viser imidlertid, at det er meget vanskeligt at komme af med den slags tilskud igen, når de først er godkendt og der er skabt en forventning hos modtageren om en årligt tilbagevendende bevilling. Den omstændighed, at vi her på 3 års budgettet har medtaget alle disse tilskud, bør dog ikke tages